

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 8 K pol leta . . . 4 " četrta leta . . . 2 " posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravišтво Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Poziv!

Ker društva povzdigujejo splošno izobrazbo naroda, je od društvenega (družabnega) življenja odvisen obstoj in napredek vsakega naroda; skrbeti moramo torej v prvi vrsti, da bodo naša narodna nepolitiška društva kolikor mogoče najbolj uspešno vršila svojo nalogo. Kakor pa poedini človek sam, tako tudi poedino društvo samo ne more storiti toliko in tako, kakor je to mogoče združenim močem. Mnogo društev sicer vrši svojo nalogo, a storilo bi lahko še več, ko bi bila zvezana v organično celoto. Dosti pa je društev, ki se zaradi raznih zaprek ne morejo razviti ter pešajo, ker ni od nikoder pomoči. Od pomoči pa more le krepka organizacija. Nasprotniki so v tem oziru dobro organizovani, a Slovenci na Štajerskem in Koroškem, kjer je društveno delovanje življenskega pomena za nas, pa smo, žal, še neorganizovani.

Da se odpomore tem nedostatom, se je osnovala v Celju na velikonočni ponedeljek „Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem.“ Izvolil se je pripravljalni odbor, ki je že vložil potrebna pravila oblastim v potrjenje, tako da bo ta „Zveza“ začela delovati v najkrajšem času. Ta „Zveza“ bo nudila udruženim društvom obilo in velikih koristi; podpirala jih bo v vsakem oziru, posebno pa omenjamo to-le:

1.) „Zveza“ ustanovi veliko osrednjo knjižnico, iz katere si bo vsako društvo, ki pristopi k tej „Zvezi“, izposojevalo knjige za svojo društveno knjižnico. To bo velike važnosti in bo nudilo društvenikom obilo koristi, zakaj če posamezna društva tudi nimajo velikih svojih knjižnic, dobe pa knjige od „Zveze“ osrednje knjižnice.

2.) Na prireditve udruženih društev bo „Zveza“ pošiljala govornike. Živa beseda, govorjena iz srca v srce, ima največji vpliv in uspeh in zato se tista društva, ki imajo na razpolago dobre govornike, krepko razvijajo. Ker pa nima vsako društvo v svoji sredini na izbero dobrih go-

vornikov, bo „Zveza“ posredovala. In ne le to, temveč s sistematiškim delom bo „Zveza“ vzgojevala govornike, da se društveno življenje in s tem splošna izobrazba naroda visoko povzdigne.

3.) Časih se tudi zgodi, da manjka moči za društvene prireditve (veselice, predstave itd.); tudi v teh slučajih bo „Zveza“ posredovala in pomagala društvom, ki pristopijo k nji kot članice.

4.) S sistematiškim vsestranskim izobraževalnim delom, kakršnega posamezna društva ne morejo vršiti vsako zase, hoče „Zveza“ poglobiti narodno prepričanje in pridobiti narodno prepričanje in pridobiti narodu čim več neodvisnih, samostojno mislečih, na svojo izobrazbo se opirajočih in zato neomahljivih moči, da se naše ljudstvo povzdigne do kar mogoče visoke kulturne stopnje in narodne osamosvojitve.

Namen je lep, vzvišen, in z jekleno voljo bomo delovali na njega izvršitvi, a čim več nas bo, tem lažje in bolje bomo vršili stavljeni si nalogo in torej prosim, da bi cenjeni tovariši in cenjene tovarišice na Štajerskem in Koroškem v imenu narodne stvari blagovolili vplivati — saj je učitelj navadno duša društvu — da bi društva (čitalnica, bralna, izobraževalna, gospodarska, delavska, čebelarska, pevska, tamburaška, godbena, gasilna [požarne brambel], podružnice Ciril-Metodove družbe itd.) pristopila k snujoči se „Zvezi“. Tudi učiteljska društva naj pristopijo k „Zvezi narodnih društev“, saj bodo tudi ona deležna koristi, ki jih bodo imela udružena društva od „Zveze“; in baš učiteljstvo čaka važna naloga, ki bi jo naj s svojim izvenšolskim delovanjem izvršilo v „Zvezi narodnih društev“ in torej se naj učiteljska društva ne obotavljajo, temveč naj pristopijo k „Zvezi“, da tako dobi učiteljstvo pravico ne le sodelovati, temveč tudi sodeločevati.

Mnogim narodnim društvom sem razposlal pozive za pristop k „Zvezi narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“ ter tudi formulare pristopne izjave in obračam se do vseh cenjenih tovarišev in tovarišic na Štajerskem in Koroškem z vljudno prošnjo, da bi blagovolili vplivati, da društva čim prej javijo svoj pristop. Sklicati se mora društven odbor k seji ter skleniti pristop, nakar naj tajnik in predsednik izpolnita in podpišeta pristopno izjavo ter jo naj nemudoma pošljeta pripravljalnemu odboru „Zveze“.

Ker pa, žal, še nimam seznamka vseh narodnih društev na Štajerskem in Koroškem, prosim, da bi mi vsakdo, komur je mar prosveta naroda, blagovolil v pismu ali vsaj na dopisnici naznaniti imena društev, da jim pošljem pozive in formulare pristopne izjave. Tudi društva sama, ki jih še niso sprejela, se naj javijo.

Vse dopise, zadevajoče snujoče se „Zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“ in tudi pristopne izjave je pošiljati na naslov: A. Pesek, šolski vodja v Narapljah, pošta Ptujška gora na Štajerskem.

Tovariši, tovarišice, na delo torej za prosveto naroda! Stvar je plemenitain važna ter ne trpi nikakega odloga!

Za pripravljalni odbor:

A. Pesek.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono snaložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca maja: K 87.931.36.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Pedagoške črtice.

Spisal Janko Polak.

III.

Kadarkoli razmišljam o knjigi za ponavljalne šole, se mi vidi vsekdar, da bo morala obsegati samo praktiško snov za življenje. Dišati ne bo smela prav nič po šolskem prahu, temveč iz nje bo moralo veti sveže življenje. Razdeljena bo morala biti na štiri oddelke. Prvi oddelke bo moral obsegati jezikovne vaje, drugi računstvo, tretji realije in četrta ročnosti.

Oddelke jezikovnih vaj bo moral imeti tri razpredelke. V prvem razpredelku bo nanizana snov iz narodnega slovstva v obliki narodnih pripovedk, bajk, legend, pregovorov, izrekov, pesmi in najimenitnejših narečij. V drugem razpredelku bodo nanizani lastnorčni spisi naših najboljših pisateljev z ozirom na liriko, epiko, dramo in prozo. Ti bodo služili sosebno za vajo v čitanju tujih rokopisov. V tretjem razpredelku bodo nanizani originali ali pa vsaj slike originalov vseh za vsakdanje življenje potrebnih spisov. Samoobsebi se ume, da ne bo smelo nedostajati navodila za njih spisoavanje.

Oddelke za računstvo bo moral imeti dva razpredelka. V prvem razpredelku bo nanizana snov iz računstva za potrebe vsakdanjega življenja. Nedostajati ne bo smelo odstotnega in obrestnega računanja z ozirom na hranilnice, posojilnice in zavarovalnice. V drugem razpredelku bo nanizana snov iz zemljemerstva v obliki najpreprostejših likov in teles.

Oddelke za realije bo moral imeti štiri razpredelke. V prvem razpredelku bo nanizana snov iz zgodovine v obliki jedrnatih kulturnih slik z ozirom na domači narod in tudi z ozirom na tuje narode. V drugem razpredelku bo nanizana snov iz zemljemerstva v obliki karakterističnih slik iz domovine in tujine s sosebnim ozirom na poljedelstvo, živinorejo, sadjarstvo, vinarstvo, gozdarstvo, rudarstvo, obrt, trgovino, uvoz in izvoz. V tretjem razpredelku bo nanizana snov iz prirodopisja z ozirom na koristne in škodljive živali in rastline avstro-ogrskih držav. Tujina sodi v zasebni študij. V četrtem razpredelku bo nanizana snov iz pri-

LISTEK.

Ena prav lepa ino kunfhtna Peiffem,

jo je peu Juri Naboré tejga 20. Novembra tejga lejta 1775, ki je u ano sazheto farno per(hou.)*

1.

Kir jeft v pervizh donef pojem
Inu te orgle igram,
Se k Bugi obernit morem
To doushnoft sposnam jeft fam,
Mojo profhno bom polushu
Donef narpaprej Bogu,
De bi on meni dodejlu
Ana faj fhtima taku.

2.

Kir me fhe vfi nepasnote
Se vam rasodenem vef,
Nar poprej fi samirkajte
De fim jeft rojen sarejfi.
Jeft fim rojen v Shenzhuri
Pod hifhno numaro defet,
Men je ime Nabore Juri
Miha Naboré ozhet! —

3.

An posebni lufht, vefile
Od mladost do petja imam,
Smirej fo ble moje shale
Stopit v Shumofhterki stan,
In sagvifhno, de nar bulfhi
Je sarejfi ta fveti stan;
Shumofhttram tim je nar lepshi
To premifli vřak křiftjan.

4.

Komej mezhkeno sapoje
In s teh orgel glaf spusti
Odpira fara fhaze svoje
Strafno biro mu dejli

Nuzh in dan se njemu mejfi
Ta prelub, vřakdajni kerh
Kir je v kafhzh tulkó smejfi,
De je pounu vře na verh.

5.

Ozhe fo me dal fhtedirat
De b' bil novo mafho brau,
Jeft se nejsem otu flifat
Rajfhi s fhole fim oftau.
Potim per Zepzu Frenzetu
Sim fe Orgle uzhiu lepu,
Taku fim fe Orgle suzhu
Vřimil fe taushentkrat Bogu!

6.

Sdaj Moshjé me poflufhajte
Ojftro opominjam vaf,
Radi lubo biro dajte
Kadar pride sadni zhaf.
Zhe bo dobra kolehtura
Meni na tim fvetu sdej,
Potim fvet Bonaventura
Vam bo dubu vezhni rej.

7.

Upet drugezh fe prou shivo
Jeft shenam perporazhim,
Glejte, de zhiftu predivu
Ne pak kak pesdir dobim,
Oh prejh! v eni fami frajzi
Sim jeft Jurzhek k vam perfhov,
Tako fim jeft revesh sdajzi
Vřimil fe tavshentkrat Bogu.

8.

Sdej deklizh me poflufhajte
Mehek fim, ko lipov lef
Oh! satu ne sapelvajte
Me v pregrethni gřeh saref!
Prezh od mojiga telef
Se vé poberite prezh,
Jeft nejnam sa vaf ozhefa
Jeft sa vaf namaram nez. —

9.

Shtertizh pridite sem fantje
Poflufhajte me na glaf,
Sapufite pitje, kvarte
Tule opominam vaf:

*) Satira iz zapušćine pokojnega B. Tomšića, bivšega učitelja v Vinici na Dolenjskem.

rodoslovja z ozirom na korist in škodo naravnih sil. Ne bo napačno posvetiti pozornost tudi onim svetovnim telesom, ki jih vidimo s prostim očesom. Samoobsebi se ume, da samo najpotrebnejši. Res je, da sodi to bolj k zemljepisju nego k prirodoslovju, toda jaz bi si želel to v tem razpredelku. Cepljenju las in moralizovanju se ognimo povsod!

Oddelek ročnosti bo moral imeti štiri razpredelke. V prvem razpredelku bo nanizana snov iz telovadbe z ozirom na požlahtnenje dreves in trt. Pozabiti se ne bo smelo snaženja dreves, popravljanja orodja, pripravljajanja gnoja, snaženja živine, dela v vrtu, na travniku, na polju, na pašniku in v gozdu. V drugem razpredelku bo nanizana snov iz risanja z ozirom na črteže hiše, gospodarskih poslopij, vrta, posestva in magari tudi jugoslovanskih ornamentov z ozirom na narodno obrt. V tretjem razpredelku bo nanizana snov iz ženskih ročnih del z ozirom na pletenje nogavic, šivanje perila in krpanje perila in obleke. V četrtem razpredelku bo nanizana snov iz petja z ozirom na najlepše narodne pesmi.

Ne trdim, da je načrt brez napak. Tem bi se končno odpomoglo potom treznega razmišljanja. Trdim pa, da je v tem načrtu nekoliko dobrih migljajev. Po teh in enakih migljajih skrbno sestavljena knjiga bi res dihala življenje. In novega življenja je treba našemu narodu, ako nečemo, da nam umre duševno. Narod brez duševne naobrazbe je jetičen. In jetika je huda bolezen. Izgovori radi obsežnosti in stroškov ne veljajo. Brez obsega in stroškov ne bo uspeha. Bolje nič, nego pa polovično delo. Knjiga za ponavljalne šole bo morala biti obenem tudi zvezda vodnica k primerni duševni naobrazbi slovenskega naroda. V vsaki slovenski hiši bo morala ležati vsaj po ena v vseh izdajah na polici in kazati še poznim rodovom, kako je napredovalo človeštvo in z njim tudi slovenski narod.

Nečuvemo!

Svojim očem nismo verjeli, ko smo čitali te dni v „Edinosti“, da je tržaški deželni šolski nadzornik Perschinka — rodem Čeh, po mišljenju strasten Nemec — doposlal ravnateljem goriških srednjih zavodov ukaz, ki z njim prepoveduje slovenskim dijakom odsedaj dalje vsako obiskovanje predstav v goriškem „Trg. domu“. Dalje je dijakom strogo prepovedano, posluževati se knjižnice „Narodne Prosvete“. Tudi časopisov ne smejo več čitati; sploh jim je zabranjeno posluževati se vsakega izobraževalnega sredstva, ki se nudi dijakom v „Trgovskem domu“. Tako so n. pr. dijaki dobivali pouk v klavirju, na goslih. To vse je sedaj prepovedano!

S tem činom se je nadzornik Perschinka pokazal avtokrata najtrše vrste, ki ne respektuje niti intencij ministrstva. Glasbeno društvo v Gorici dobiva celo podporo od vlade v namen, da poučuje mladino v glasbi!

Verjetno pa je, da je samodržcu Perschinki došla vzpodbujala iz Gorice za ta čin srednjeveškega nasilja. Od kod? Kdo ima interes na tem, da se vzkrati slehrni svobodni dihi dijakom, ki niso po godu kaki — politiški stranki?! Onim faktorjem naroda slovenskega, ki žele napredka in razvoja naše slo-

venske mladine, ki jim je na tem, da si le-ta širi obzorje in se usposablja za poznejše delo v javnem življenju, pa je sedaj v neizogibno dolžnost, da ne opuste nobenega sredstva v namen, da pridemo na jasno glede v zvezi z ukazu Perschinke in da se temu fanatiškemu Nemcu pokaže, da še ni absoluten vladar nad našo mladino v našem, doslej še nenemškem Primorju!

Od onih faktorjev, ki stoje nad nadzornikom Perschinko in ki jim je ta mož odgovoren za svoja dela, zahtevamo najodločnejše, da priobčijo javnosti tista dejstva, ki z njimi opravičuje Perschinka to svojo skrajno reakcionarno odredbo. Pove naj nam se, toda ne v splošnih frazah, ampak na podlagi konkretnih podatkov, jeli morda trpela potrebna disciplina, ali je morda trpel napredek dijakov v šoli zaradi tega, da so se goriški dijaki posluževali zgoraj navedenih sredstev v pospeševanje svoje splošne znanstvene in socialne naobrazbe in v širjenje svojega obzorja?!

Kdor kaznuje, naj tudi pove, zakaj kaznuje! Le tedaj, ako se je dokazalo, da je bila kazen opravičena, doseže poslednja svoj dobri namen. Zavest pa, da se je kaznovalo po krivici, je strup za mlada srca — strup, ki razjeda in kvari.

Z ukazom Perschinke se omeja vsaka svoboda dijakov, in to je vsekako huda, stroga kazen. In če se opravičenosti te kazni ne dokaže na jasen in nedvomen način, če se pokaže, da je to le šikana, ki ima svoj izvor v narodnem ali političnem antagonizmu, potem imamo posla z atentatom na humaniteto in na vsa načela zdrave in moderne pedagogike.

Ravno sedaj kriče Nemci — in pozivljajo pri tem na sodelovanje tudi nenemška plemena — za svobodo pouka, za svobodo vede, za svobodo dijaštva! Tu pa nastopa Nemec, ki hoče dijaštvo nenemške dežele kovati v verige in zabranjuje učeči se mladini, da bi se v svoje izpopolnjevanje posluževala tistih sredstev, ki jih more dobiti izven šole! Poznamo mišljenje in čuvstvanje gosp. Perschinke, a poznamo tudi politiške in strankarske razmere na Goriškem. S polnim prepričanjem domnevamo torej, da vzrokov v rečenem reakcionarnem ukazu ni iskati ne v pedagoških ali didaktičskih pomislekih, niti ne v skrbi za moralo in disciplino. Vzroki prihajajo marveč z narodno-politiškega polja! Oni ukaz je posledica politiškega zistema — služiti ima političnim intencijam!

Zato pa se ta ukaz dviga iz okvira stvari notranjega dijaškega življenja in prehaja na polje vprašanj, za katera se more in mora zanimati vsa javnost.

Zaradi čudnih narodnostnih in političnih razmer v naši državi je že prešlo v pregovor, da je pri nas vprašanje vsake šole — politikum. Znano mišljenje nadzornika Perschinke in sedanjim političnim kursu v Avstriji ne dopuščata nikakega dvoma, da je ta reakcionarni ukaz — politikum prve vrste.

Zato mu tudi naši politiki morajo posvetiti svojo pozornost in nesmejo dopuščati, da bi naše srednje šolstvo postalo pašalik ultranemškega Perschinke!

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Nasveti učiteljicam na kmetih.

Neki šolski nadzornik na Francoskem daje nekoliko nasvetov vašim učiteljicam. Iz teh besed je razvidno, kako razumeva on skupno delovanje teh kulturnih delavk. Smatramo za primerno, da te nasvete ponovimo na tem mestu. Prizadevajte si, svetujte ta nadzornik, napraviti iz malega svojega gospodarstva nekaj zgled za posnemo večjim gospodarjem v občini — kar se tiče reda in snage. Ne bojte se sprejemati v stanovanju deklic, obiskujočih šolo. Te bodo občudovala red, ki vlada v vašem stanovanju, hvalile vašo okusno uredbo ter si prizadevale, da vas posnemajo. Prizadevajte si, da zbudite v njih veselje do domačih opravkov; pokažite jim, na kak način se mora vse delati v dobro urejeni hiši. Razgovarjajte se z materami preprosto in presrečno. Naj vam ne bo žal nasvetov, ki jih pa morate deliti brez pedantstva v zadevah higijene, kuhinje, likanja in glede obleke sploh. Ako je katera izmed vaših učenk bolna, jo obiščite in posadite si jo na kolena ob času oskrbovanja. Pričite vsekdar na pomoč na ta način ondi, kjer morete prinesiti olajšavo v fiziškem uboštvo ali potolažiti pravno siromaštvo.

Ne skrivajte svojih nazorov, ki naj postanejo dobra in koristna hrana otrokom in staršem! Poleg razumne učiteljice naj govori iz vas vsekdar žensko srce, zakaj srce je v tem oziru najboljši delavec. Čemu naj bi se sramovale, ko bi vas učence videle z otiračo ali metlo v roki? Čemu zapirate okna ter spuščate zavese, kadar likate perilo ali pomivate posodo? Ali si mar prizadevate, pozvedeti za slehrno staro žensko, ki v vasi potrebuje vaše pomoči? Ali pomagata malemu, ubogemu otroku? Preprosto sedajte čim najpogosteje pri vratih kmeta na leseno klop in se razgovarjajte z materjo in hčerko o njih domačih zadevah. Uloga vaše učiteljice ni omejena samo na šolsko sobo. Njena dobrodejna, odgojevalna delavnost se mora pojaviti okrog nje, mora prešiniti v rodovine. Tu očitno visoka olika ne opravi ničesar. Kakršna tudi je naša nadarjenost in naše izpričevalo, ali se mar moremo hvaliti, da zaradi teh dveh izpremenimo občino v nekakšno učeno akademijo? Nasprotno, največji vpliv pravnosti moremo razviti s svojim zgledom, s svojimi žrtvami, s svojo skromnostjo! Z eno besedo: tu je treba predvsem drugim budne skrbi in ljubezni do naroda.

Tako francoski nadzornik. Nemara, da se ti nasveti ne bodo dali vsi uveljaviti in tudi ne povsod prilagoditi pri nas, toda na splošno je ta stvar vredna omembe in je na svojem mestu, zakaj dokaj je vaših učiteljic, ki zaradi svoje napačno razumevane višine in slabo razumevanega poslanstva omejujejo svojo delavnost le na šolsko sobo, ne hoteč se v ostalem udeleževati nikakršnega posla v domačih zadevah svojih učenk in njih mater. Iz šole med narod! Ta ukaz velja tudi učiteljicam!

Od česa je odvisen uspeh učitelja?

Kakor tudi ima strokovnjaška priprava učitelja visok pomen ter je treba le obžalovati, ako se kdo ne more ponašati s teoretičnim in

praktičnim znanjem pedagogike, je treba vendarle priznati, da nimajo nič manjši pomen o se bne vrline, ki ustvarjajo okrog učitelja neko gotovo pravno atmosfero, ki je za njegov razvoj bodisi koristna ali tudi nekoristna. Zanimive opombe v tem predmetu je izrekel Karel Litte, eden izmed ameriških pedagogov; nekoliko posnetkov navajamo tu.

Trije vzroki so, ki zaradi njih učitelju njegov uk ne gre po sreči, in prvi izmed teh je slaba volja. Ničesar ni bolj zopernega in otožnega, kakor pogled na učitelja, ki se rad vjeda in huduje, čigar nestrpnost in neprestano nezadovoljnost mora okušati ves razred. Kdor hoče, da bi njegovo delo obrodilo sad, mora ob času tega dela pozabiti na lastne križe, in ako je njegovo slabo voljo smatrati kot posledica njegove bolehnosti, pa je mora zmagati z vsemi svojimi močmi. Slaba volja, ki se prinese z doma, se ne sme razbijati na učencih.

Dalje prihaja zbežnost, ki pridobiva dve obliki: ali se bega učitelj, ki ne razume tega, kar predava, ali pa se begajo učenci zaradi preveč visokih in ne dovolj jasno načrtanih zahtev. Le samo oni učitelj ima vpliv na učence, ki se zna v slehrnem položaju urno zorientirati ter izbrati samo to, kar je prilično in potrebno, ki nadvlada razlagano snov.

Končno pripada k razlogom, ki ovirajo uspeh, tudi raztresenost, razpršenost misli, ki te odvrta od poglobitve predmeta razlage. Naloga učitelja je: ohraniti v svojih rokah krmilo nad pozornostjo učencev in tekom znanja; torej ne sme privoliti v to, da bi učenci krenili stran od predmeta, obenem tudi pod vplivom mimoletno se vrivajočih misli otročjih vprašanj!

Ako hočeš biti dober učitelj, moraš imeti do učencev sočutje, ki pa vendar nima nič skupnega z občutljivostno slabostjo. To sočutje nam pomaga do tega, da razumemo naravo otrokovo; odkriva njegove pomanjkljivosti zaradi tega, ker jih hoče poboljšati; poišče sposobnosti in vrline, ker jih hoče razviti, ono kaže, kaj je primerno in kaj zopet ni primerno povedati otrokom, v čem jim je potrebno blažje prizanašanje ter iskrena izpodbujala ali pohvala. Dalje potrebuje učitelj vere, in sicer dvojnotere vere; vere v samega sebe ter v dober uspeh vzgoje in izobrazbe, ki se hoče veepti učencu, kakor tudi vere ali zaupanja v učenca, ki mu deli to izobrazbo. Brez te vere učitelj nikdar ne doseže zaželenega vpliva.

Končno se obrača Litte naravnost k učitelju z dvema nasvetoma, ki pa se morda utegneta zdeti komu nasprotna. Prvi svet se glasi: Bodite sami svoji! Bodite sami svoji, ogibajte se predsodkov v odnosu do učencev; ne trudite se, kazati se pred njimi za boljše ali slabše nego ste v resnici; ničesar ni namreč bolj smešnega nego to, da se učitelj pretvarja ali da hoče delati vtisk.

Drugi svet pa se glasi: Ne bodite izključno sami svoji! Znajte se ponižati ter se trudite, da se spoprijateljite z dušami in razumom učencev; naučite se jih navajati k dobremu in žrtvujte njih vrlinam svojo lastno všečnost in naklonjenost. Na drugi strani morate znati pospeti se nad to, kar ste dandanes. Dokažite na samem sebi, da ste danes plemenitejši, nego ste bili včeraj, boljše nego ste bili pred enim tednom, krepkejši in zvestejši svojim idealom nego poprej in ne odjenjajte v kopnenju po njih uresničenju — ne le zgolj v besedah, marveč tudi v dejanju, z lastnim življenjem!

Vesti iz Istre.

Znano je vsem tovarišicam in tovarišem Istre, da je naš deželni zbor v svojem predzadnjem zasedanju v mesecu decembru pr. l. sprejel nov deželni šolski zakon. Ko je bil pa pozvan v prošlem mesecu marcu t. l. na kratko, za ta deželni zbor zadnje zasedanje, so prenamenili naši deželni poslanci tudi zakon o volilnem redu. Prvi kakor tudi drugi nista za nas Slovane, dasiravno smo v večini, bogve kako pravična. No, za sedaj vzemimo to, in prihodnost nam prinese kaj boljšega — to vsaj upajmo. Zakon o volilni reformi, dasiravno je bil sprejet kasneje, je vendar danes že sankcioniran, medtem ko zakon za izboljšanje naših gmotnih razmer se še sedaj potika po predalih raznih ministrstev; vrata v dvorno pisarno niso še zanj odprta. Čemu? Vsak od nas se vpraša o tem, a nihče ne ve pozitiv-

Dalje v prilogi.

Pole! orgle bote vlekli
Kadar jih jeft fhpilov bom
Inu v turen k men pertekli
Kadar treba bo: Bom, bom.

10.
Vsadniz ljube otrozhaje
Jeft tako nagovarim,
Pridte k meni, de vaf braje
In pifaje nauzhim,
Kir bo jabuk doft pernefu
Ta bo dobro glavo imu,
Al sa lafe ga bom frefu
Kir bo prasen k men perfu.

11.
Moje dobro sadershaje
Bo vfm farmanam v isgled,
Pitje, flandraje, kvartaje,
Tejga nemorem terpet.
She nkol nejfm piu jeft vina
In ga ne bom nikdar vezh,
Ko pak bo kaka botrina
Satu nemorem perfezh'.

12.
Vfako uro nu minuto
Bom vam na Piketu ftau,
De bi jeft, vezhna frefa
Od vaf fhtole kaj nabrau.
Torej h kerftu rad nofite
Szer ne bo otrokov nezh;
Ali tudi radi mrite
Ker je vaf taku prevezh.

13.
Koderkol bom ftau in hodu
Tam bom smirej Arje peu,
Zhe b' mi ufta kdo samafhu
Bom pak zhes ufhefa peu,
Vfak nedel bo druga peiffem
Vfak nedel bo novi marfh,
Torej rad hodite lefem
Ker fe snajde vafh tovarfh.

14.
Kaj ne da je bla ta peiffem
Prov, prov lejpa lub kristjan?
Sdej pak ne grem prej od lefem
Dokler vam ta fvt ne dam:

Vfi vkup na kolejnah ftujte
In osrite fe v nebu,
S mano sadni fhtikelz puje
Na to Arijo taku:

15.
„Zeu fvejt nejma tazga Prima
Kakor je Naboreta;
Srezhna fara, ktera ima
Tazga gospod Shumofhtra.
Pedefet lejt fhe shiveti
Daj Bog nafhmu Shumofhtru
Inu zhes ftu lejt vzeti
Od naf farmanov flovu.“ —

To Peiffem je sloshou, komponirov i na to visho ali Arijo gor postavou:

FRANZE ZEPEZ,
Shkozjanfki Shumofhter, kakor tudi meshnar,
tejga 8. Novembra v tejmu lejt 1775.

Finis oder Ende
Bie froh sind meine Hände,
Kdor sna komponirat taku
Ta je imeniten mozhnu.